

Szczegółowy opis rozwiązania
mySAP Financials (Finanse)

OBSŁUGA REGULACJI MSR 32 ORAZ MSR 39 ZA POMOCĄ ROZWIĄZANIA SAP® TREASURY AND RISK MANAGEMENT

© Copyright 2005 SAP AG. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Żadna część broszury nie może być kopiowana lub przesyłana w jakiegokolwiek formie lub w jakimkolwiek celu bez uzyskania zgody od SAP AG. Informacje zawarte w opracowaniu mogą ulec zmianie bez uprzedniego zawiadomienia.

Niektóre programy sprzedawane przez firmę SAP AG i jej dystrybutorów zawierają moduły innych dostawców oprogramowania.

Microsoft, Windows, Outlook i PowerPoint są znakami zastrzeżonymi przez Microsoft Corporation.

IBM, DB2, DB2 Universal Database, OS/2, Parallel Sysplex, MVS/ESA, AIX, S/390, AS/400, OS/390, OS/400, iSeries, pSeries, xSeries, zSeries, z/OS, AFP, Intelligent Miner, WebSphere, Netfinity, Tivoli i Informix są znakami handlowymi zastrzeżonymi przez IBM Corporation na terenie USA oraz innych krajów.

ORACLE jest znakiem handlowym zastrzeżonym przez Oracle Corporation.

UNIX, X/Open, OSF/1 i Motif są znakami handlowymi zastrzeżonymi przez Open Group.

Citrix, ICA, Program Neighborhood, MetaFrame, WinFrame, VideoFrame i MultiWin są znakami handlowymi zastrzeżonymi przez Citrix Systems, Inc.

HTML, XML, XHTML i W3C są znakami handlowymi zastrzeżonymi przez W3C®, World Wide Web Consortium, Massachusetts Institute of Technology.

Java jest zastrzeżonym znakiem handlowym Sun Microsystems, Inc.

JavaScript jest zastrzeżonym znakiem handlowym Sun Microsystems, Inc., wykorzystywanym na licencji technologii rozwiniętej i zaimplementowanej przez Netscape.

MaxDB jest znakiem handlowym zastrzeżonym przez MySQL, Szwecja

SAP, R/3, mySAP, mySAP Business Suite, xApps, xApp oraz inne produkty i usługi SAP wymienione w broszurze, jak również logo, są znakami handlowymi SAP AG zastrzeżonymi w Niemczech i w innych krajach. Pozostałe nazwy produktów i usług są znakami lub zastrzeżonymi znakami handlowymi poszczególnych firm. Dane zawarte w niniejszym dokumencie służą jedynie celom informacyjnym. Krajowe wersje poszczególnych produktów mogą się różnić.

Treści zawarte w niniejszym materiale mogą zostać zmienione bez uprzedniego powiadomienia. Są one dostarczane przez korporację SAP AG i jej spółki stowarzyszone („SAP Group”) jedynie w celach informacyjnych i nie stanowią żadnego rodzaju gwarancji, a SAP Group nie ponosi odpowiedzialności za błędy lub braki w materiale. Prawnie wiążące są jedynie wyraźnie sformułowane oficjalne gwarancje załączane do produktów i usług SAP Group. Żadnych informacji zawartych w tym dokumencie nie należy traktować jako jakichkolwiek dodatkowych gwarancji.

SPIS TREŚCI

1	SAP® Treasury And Risk Management	4
2	Obsługa regulacji MSR 32 i MSR 39 za pomocą SAP® Treasury and Risk Management	5
2.1	Instrumenty finansowe w MSR 39	5
2.1.1	Kategoryzacja i wycena	5
2.1.2	Transfer i wyśięgowanie	6
2.1.3	Utrata wartości i nieściągalność	7
2.1.4	Zabezpieczanie	8
2.1.5	Bieżące projekty dotyczące ekspozycji	9
2.2	Modelowanie w SAP Treasury and Risk Management (aplikacja i konfiguracja)	10
2.2.1	Obszary wyceny	10
2.2.2	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości	10
3	Zakres funkcjonalności mySAP™ ERP Financials	15

1 SAP® TREASURY AND RISK MANAGEMENT

SAP® Treasury and Risk Management (Treasury i Zarządzanie ryzykiem) stanowi kompleksowe i zintegrowane rozwiązanie do zarządzania działaniami w zakresie treasury dla nowoczesnych departamentów.

W rozwiązaniu SAP® Treasury and Risk Management dostępny jest szeroki zakres instrumentów służących do zarządzania pozycją finansową - niezależnie od tego, czy organizacja inwestuje w papiery wartościowe, zaciąga pożyczki na rynkach finansowych czy zarządza swoim ryzykiem finansowym za pomocą instrumentów pochodnych.

Zarządzanie pozycją finansową oraz transakcjami odbywa się za pomocą funkcjonalności Menedżera transakcji rozwiązania SAP® Treasury and Risk Management. Możliwe jest analizowanie pozycji organizacji oraz uwzględnienie wszystkich transakcji w obszarze front office. Rozwiązanie zarządza transakcjami w ramach back office - na przykład automatycznie generuje korespondencję i dokonuje dostosowania kursów walutowych. W czasie rzeczywistym obsługuje rachunkowość dotyczącą pozycji finansowej, co oznacza, że nie jest konieczne oczekiwanie na wyniki księgowania. Realizuje także szeroki zakres funkcji rachunkowych równoległe, co znacznie upraszcza procesy rachunkowe. Umożliwia natychmiastową analizę wyników, ponieważ procesy rachunkowe są obsługiwane zgodnie z lokalnymi Ogólnie Przyjętymi Zasadami Rachunkowości (GAAP), Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (IFRS) oraz wymogami Rady Standardów Rachunkowości Finansowej (FASB).

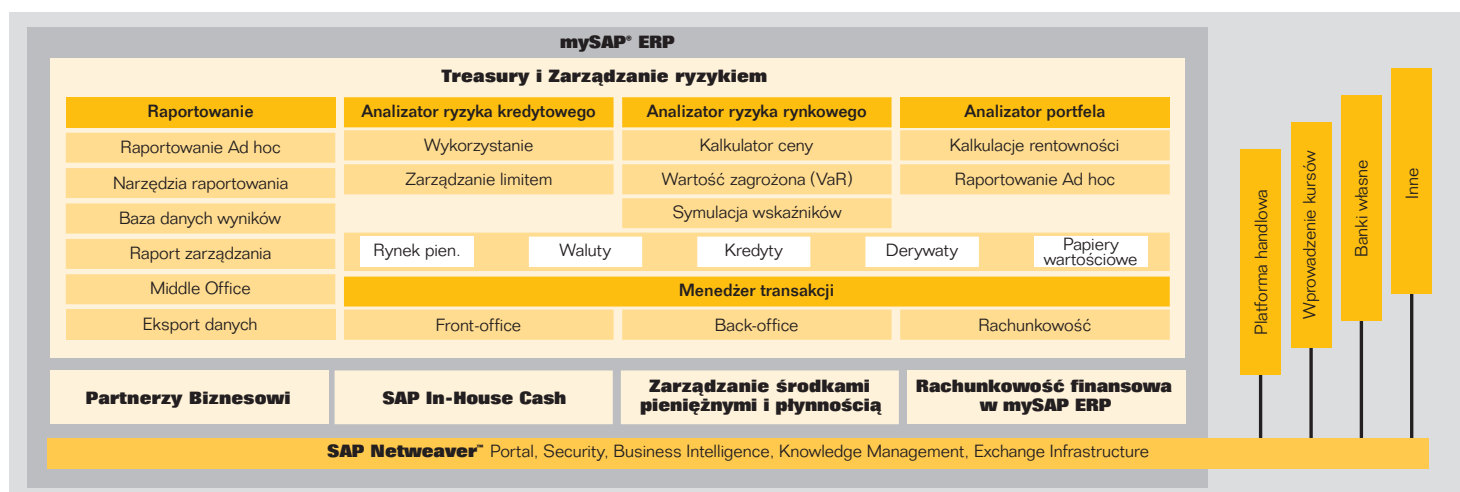
W tym samym czasie wykonuje kalkulacje dla celów sprawozdawczości podatkowej - nie ma zatem potrzeby pozyskiwania wyników obliczeń i modyfikowania ich w programie MS Excel w celu uzyskania innych danych.

Funkcjonalność Analizatora portfela umożliwi obliczanie zysku osiągniętego przez departament ds. treasury w organizacji użytkownika.

Funkcjonalność Analizatora ryzyka rynkowego pozwala na obliczanie NPV oraz wielu pochodnych wskaźników, a także wartości zagrożonej (VaR), za pomocą różnorodnych metod. Można wykorzystywać także specjalne parametry w celu symulacji zmian w warunkach rynkowych.

Za pomocą funkcjonalności Analizatora ryzyka kredytowego można opracowywać limity stosowane wobec partnerów handlowych oraz dokonywać kalkulacji ekspozycji w przypadku poszczególnych partnerów.

W ramach funkcjonalności raportowania można uzyskać kompleksowy przegląd informacji dostępnych we wszystkich modułach. Rozwiązanie jest wyposażone w łatwe do obsługi narzędzie służące do tworzenia raportów „ad hoc”, a także wiele raportów domyślnych. Za ich pomocą departament ds. treasury może tworzyć i dostarczać wymagane raporty, zarówno dla celów zarządzania oraz controllingu, jak i własne raporty wewnętrzne.

Rys. 1: Przegląd SAP Treasury and Risk Management

2 OBSŁUGA REGULACJI MSR 32 I MSR 39 ZA POMOCĄ SAP® TREASURY AND RISK MANAGEMENT

2.1 Instrumenty finansowe w MSR 39

Poniższe informacje oparte są na zmienionej wersji Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) 39 z grudnia 2003 roku. MSR 39 jest częścią MSR i dotyczy ujmowania oraz wyceny aktywów i pasywów finansowych. Jako uzupełnienie standardu dostępne są Objaśnienia stosowania (OS), które stanowią integralną część standardu MSR 39 i obejmują informacje dodatkowe oraz przykłady.

2.1.1 Kategoryzacja i wycena

W MSR 39 dokonano pogrupowania aktywów i pasywów na różne kategorie. Kategoryzacja ta opiera się na określonych właściwościach oraz kryterium przeznaczenia instrumentu finansowego. Wycena realizowana jest w postaci wartości teoretycznej/godziwej (fair value), skorygowanej ceny nabycia/zamortyzowanego kosztu (amortized cost) lub też wartości kosztu (cena nabycia). Wartość teoretyczna/godziwa może być kwotowaną ceną rynkową lub ceną obliczaną za pomocą odpowiedniego modelu wyceny (MSR 39.48; por. także MSR 39.9 oraz OS69-OS82). Skorygowana cena nabycia obliczana jest za pomocą metody efektywnej stopy procentowej (MSR 39.9; por. także MSR 39.46 oraz OS5-OS8).

W przypadku instrumentów finansowych zdefiniowane zostały następujące kategorie (MSR 39.9):

- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (aktywa finansowe przeznaczone do obrotu)
- Pożyczki i należności
- Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu, które są nabywane bądź zbywane w celu generowania zysku w krótkim okresie (por. także OS14), a także wszystkie instrumenty pochodne, które nie są zaliczane do instrumentów zabezpieczających. Wszystkie aktywa finansowe mogą być klasyfikowane jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wówczas, gdy ich wartość godziwa może zostać wiarygodnie wyceniona (MSR 39.9).

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi o stałych lub możliwych do ustalenia płatnościach, które nie są kwotowane na aktywnym rynku oraz nie spełniają wymogów określonych w definicji aktywów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy bądź aktywów dostępnych do sprzedaży. (MSR 39.9; por. także OS26).

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których jednostka ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności, z wyłączeniem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, aktywów dostępnych do sprzedaży oraz aktywów klasyfikowanych jako pożyczki i należności. Aktywa mogą zostać niezaklasyfikowane jako inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności wówczas, gdy znacząca część takiej inwestycji została sprzedana lub przeklasyfikowana na inną kategorię w bieżącym bądź dwóch poprzednich latach obrotowych (MSR 39.9; por. także OS16-OS25).

Wszystkie inne aktywa finansowe są klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży aktywa finansowe.

Aktywa, które traktowane są jako utrzymywane w celu obrotu lub jako dostępne do sprzedaży oraz których wartość godziwa nie może zostać wiarygodnie wyceniona, muszą zostać wykazane w sprawozdawczości oddzielnie (MSR 39.9; por. także MSR 39.46(c)).

W początkowym ujęciu składników aktywów finansowych należy wycenić je w wysokości kosztu, czyli w cenie nabycia plus koszty transakcji. Tę zasadę stosuje się do aktywów finansowych wszystkich kategorii, z wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy powinny być wyceniane w chwili ich początkowego ujęcia w wysokości ceny nabycia (MSR 39.43; por. także MSR 39.9 oraz OS13, OS64).

Odpowiednia wartość godziwa musi być stosowana podczas kolejnej wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Pożyczki i należności, a także inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, muszą być wyceniane w wartości zamortyzowanego kosztu, z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe, których wartość godziwa nie może zostać rzetelnie określona, muszą zostać wycenione w wartości kosztu, czyli w cenie nabycia (MSR 39.46).

Wyniki wyceny dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży powinny zostać odzwierciedlone w kapitale własnym (MSR 39.55(b)). Wyniki wyceny wszystkich innych aktywów finansowych są ujmowane bezpośrednio w zyskach lub stratach netto (MSR 39.55, 56).

Zyski i straty z tytułu wymiany walut obcych w odniesieniu do instrumentów finansowych, które są denominowane w walucie obcej, powinny zostać ujęte w stracie lub zysku netto, z wyjątkiem aktywów dostępnych do sprzedaży, stanowiących pozycje niepieniężne (na przykład instrumenty kapitałowe). Zyski i straty z tytułu wymiany walut obcych w przypadku tychże aktywów są rejestrowane w kapitale własnym (OS83 oraz MSR 21.11, 15).

W przypadku pasywów finansowych zdefiniowano następujące kategorie:

- Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (MSR 39.9)
- Inne zobowiązania finansowe
- Zobowiązania finansowe, powstałe w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych (por. także MSR 39.47)

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, na przykład instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, które nie są ujmowane jako instrumenty zabezpieczające, które zostały zaciągnięte z zamiarem ich odkupienia w najbliższej przyszłości (por. także OS15). Wszystkie zobowiązania finansowe mogą być klasyfikowane jako zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wówczas, gdy ich wartość godziwa może zostać

wiarygodnie zmierzona (MSR 39.90). Wszystkie pozostałe zobowiązania finansowe są ujmowane jako inne zobowiązania finansowe. Zobowiązania, które powstały w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych oraz których wartości godziwej nie można wiarygodnie wycenić, muszą być w sprawozdawczości finansowej traktowane oddzielnie (MSR 39.47).

W ramach początkowego ujęcia zobowiązania finansowego powinno ono zostać wycenione w cenie nabycia. Procedura ta nie znajduje zastosowania w przypadku zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Tego typu zobowiązania finansowe powinny być wyceniane w ramach pierwotnego ujęcia w wartości kosztu (MSR 39.43; por. także MSR 39.9 oraz OS13, OS64).

W przypadku wyceny w terminie późniejszym zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy należy zastosować odpowiednią wartość godziwą. Inne zobowiązania finansowe należy wyceniać w wysokości zamortyzowanego kosztu lub w wartości kosztu (MSR 39.47).

Wyniki wyceny wszystkich zobowiązań finansowych są ujmowane jako przychody lub koszty (MSR 39.55, 56).

Zyski lub straty z konwersji walut obcych z tytułu zobowiązań finansowych, denominowane w walucie obcej, są również ujmowane w rachunku zysków i strat (OS83 oraz MSR 21.11, 15).

2.1.2 Transfer i wyksięgowanie

W klasyfikacji istniejących składników aktywów finansowych przewidywane są następujące zmiany (MSR 39.50-54).

Z instrumentu	Na instrument
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności
Zobowiązania finansowe, których wartość godziwa nie może zostać wiarygodnie ustalona	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe muszą zostać wyłączone z kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wówczas, gdy zmianie ulegną zamiary lub możliwości jednostki w tym zakresie (MSR 39.51). Wszystkie inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności muszą zostać przeklasyfikowane, jeżeli znacząca część inwestycji tego typu zostanie sprzedana lub przeklasyfikowana na inną kategorię (MSR 39.52). W takim przypadku ponowny transfer do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności jest możliwy najwcześniej po dwóch latach (MSR 39.54).

Wyłączenie z ujęcia (wyksięgowanie) jako inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności jest niezbędne w przypadku, gdy zamiar lub zdolność jednostki w odniesieniu do aktywów ulegnie zmianie bądź gdy wartość godziwa nie będzie mogła zostać wiarygodnie określona (MSR 39.54). Gdy tylko możliwe stanie się wiarygodne ustalenie wartości godziwej w odniesieniu do składnika aktywów, który uprzednio nie mógł zostać wiarygodnie wyceniony, składnik ten podlega zmianie klasyfikacji (MSR 39.53). Transfer z i do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy nie jest dozwolony (MSR 39.50).

Jeżeli składnik aktywów finansowych jest transferowany z kategorii, w przypadku której stosowana jest wycena w wartości godziwej, do kategorii z wyceną w wysokości zamortyzowanego kosztu (na przykład z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności), przenoszona kwota składnika aktywów finansowych jest ujmowana w pozycji docelowej w wartości zamortyzowanego kosztu. Wszelkie uprzednie wyniki wyceny ujęte w kapitale własnym są amortyzowane w pozostałym okresie ważności składnika aktywów finansowych (aktywa finansowe o określonym terminie wymagalności, MSR 39.54(a)) lub pozostawiane w kapitale i odnotowane w rachunku zysków i strat w przypadku sprzedaży (aktywa finansowe o nieokreślonym terminie wymagalności, MSR 39.54(b)).

W przypadku zmiany ujęcia składnika aktywów finansowych różnica między wykazaną kwotą i uzyskanym zyskiem oraz wyniki poprzedniej wyceny ujęte w kapitale muszą zostać zawarte w rachunku zysków i strat danego okresu (MSR 39.26). Różnica między przenoszoną kwotą zobowiązania finansowego

usuniętego (umorzonego) lub transferowanego do innej jednostki oraz kwotą zapłaconą z tytułu zobowiązania musi zostać ujęta w rachunku zysków i strat danego okresu (MSR 39.41). Jeżeli transferowana jest jedynie część składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, zarówno kwota przenoszona, jak i wyniki poprzedniej wyceny wykazane w kapitale muszą zostać rozłożone między stroną utrzymującą zapis oraz stroną wycofującą ujęcie instrumentu finansowego (MSR 39.34, 39.41).

2.1.3 Utrata wartości i nieściągalność

Pożyczki i należności, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, a także aktywa finansowe, których wartość godziwa nie może zostać wiarygodnie wyceniona, muszą zostać poddane ocenie w celu ustalenia utraty wartości każdorazowo na dzień bilansowy (MSR 39.58-70; por. także OS84-93). Obiektywna ewidencja utraty wartości obejmuje, poza innymi aspektami, wyraźnie trudną sytuację finansową emitenta, rzeczywiste naruszenie umowy, na przykład brak płatności zobowiązania lub odstępstwa odnotowane w płatności odsetek albo kwoty zasadniczej, a także wysokie prawdopodobieństwo bankructwa (MSR 39.59). Jeżeli nastąpi rozpoznanie utraty wartości, niezbędne jest zastosowanie poniższej procedury.

W odniesieniu do składników aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu (pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności), różnica między kwotą przenoszoną oraz przyszłymi przepływami środków pieniężnych dyskontowanymi według pierwotnej efektywnej stopy procentowej musi zostać ujęta w rachunku zysków i strat (MSR 39.63). Jeżeli w późniejszym okresie kwota straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się, co może zostać obiektywnie powiązane ze zdarzeniem, które nastąpiło po identyfikacji utraty wartości, należy wycofać poprzez skorygowanie rachunku rezerw (MSR 39.65).

W przypadku aktywów wycenianych w wartości kosztu, czyli cenie nabycia (aktywa, których wartość godziwa nie może zostać wiarygodnie ustalona), różnica między kwotą przenoszoną oraz wartością bieżącą netto (NPV) musi zostać odnotowana w rachunku zysków i strat (MSR 39.66).

W przypadku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży skumulowana strata, która została odnotowana w kapitale, musi zostać ujęta w rachunku zysków i strat (MSR 39.67). Jeżeli składnik aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży jest instrumentem kapitałowym, niezaplanowany odpis musi zostać wycofany w późniejszych okresach (MSR 39.69). Jeżeli w późniejszych okresach kwota straty z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wszystkich pozostałych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży zmniejszy się, co może zostać obiektywnie powiązane ze zdarzeniem, które miało miejsce po identyfikacji utraty wartości, należy odwrócić zapis (MSR 39.70).

2.1.4 Zabezpieczenia

Powiązanie zabezpieczające jest połączeniem instrumentu pierwotnego z instrumentem zabezpieczającym w celu całkowitego zrównoważenia zmian w wartości godziwej lub przepływie pieniężnym zabezpieczanej pozycji poprzez zmiany w wartości godziwej bądź przepływie pieniężnym dotyczącym instrumentu zabezpieczającego. Można w ten sposób wyeliminować ryzyka przypisywane do zmian w wartości godziwej lub przepływie pieniężnym (na przykład ryzyka kursów walutowych, stopy procentowej lub ryzyka nieściągalności w przypadku określonego partnera handlowego).

Zabezpieczana pozycja może być prognozowaną transakcją, trwałym zobowiązaniem, pojedynczym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem, a także portfelem tychże pozycji o porównywalnym profilu ryzyka (MSR 39.78). Instrumenty zabezpieczające są zazwyczaj instrumentami pochodnymi; niepochodne instrumenty finansowe mogą być wykorzystywane jedynie jako zabezpieczenie ryzyka walutowego (MSR 39.72).

Rozróżniane są trzy rodzaje powiązań zabezpieczających: zabezpieczenie wartości godziwej, zabezpieczenie przepływów pieniężnych oraz zabezpieczenie udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym (MSR 39.86). Zabezpieczenie wartości godziwej stanowi zabezpieczenie przed ryzykiem zmian wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania albo uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych związanych z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem, prawdopodobną

planowaną transakcją bądź uprawdopodobnionym przyszłym zobowiązaniem. Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym stanowi zabezpieczenie przed ryzykiem z tytułu zmian kursów walutowych związanych z udziałami w aktywach netto w podmiocie zagranicznym.

Część prawdopodobnej planowanej transakcji, uprawdopodobnionego zobowiązania, składnika aktywów lub zobowiązania można zakwalifikować jako instrument zabezpieczany (OS101). Składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe może być pozycją zabezpieczaną jedynie w przypadku określonych rodzajów ryzyka (MSR 39.82), podczas gdy aktywa niefinansowe i inne pasywa mogą być pozycjami zabezpieczanymi w związku z występowaniem jedynie ryzyka walutowego lub też wszystkich istniejących ryzyk (MSR 39.82). Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności nie mogą być pozycją zabezpieczaną w przypadku ryzyka związanego ze stopą procentową (MSR 39.79). Prawdopodobne, planowane transakcje, uprawdopodobnione zobowiązania, składniki aktywów lub zobowiązania mogą zostać wyznaczone jako pozycje zabezpieczane jedynie w przypadku udziału strony zewnętrznej (MSR 39.80).

Instrumenty zabezpieczające mogą zostać wykorzystane w ramach powiązania zabezpieczającego całościowo lub w części (MSR 39.75). Mogą one zostać użyte w celu zabezpieczenia przed określonym ryzykiem lub kilkoma rodzajami ryzyka jednocześnie (MSR 39.74). Jako instrumenty zabezpieczające w powiązaniach zabezpieczających mogą zostać zastosowane jedynie te instrumenty finansowe, które dotyczą uczestnictwa strony zewnętrznej w odniesieniu do jednostki (MSR 39.73).

Zabezpieczenie jest uznawane za wysoce efektywne wówczas, gdy w całym okresie ważności zabezpieczenia zmiany w wartości godziwej lub przepływie pieniężnym zabezpieczanej pozycji są prawie w pełni kompensowane przez zmiany w wartości godziwej bądź przepływie środków pieniężnych instrumentu zabezpieczającego (OS105). Jednakże w MRS nie sprecyzowano jednoznacznie zalecanej metody oceny efektywności zabezpieczenia (OS107; por. także OS105-OS113).

W przypadku zakwalifikowania powiązania zabezpieczającego w ramach rachunkowości zabezpieczeń muszą zostać spełnione następujące warunki wstępne:

- Powiązanie zabezpieczające musi zostać szczegółowo udokumentowane.
- Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne.
- W odniesieniu do zabezpieczenia przepływów pieniężnych wystąpienie planowanej transakcji musi być wysoce prawdopodobne.
- Efektywność zabezpieczenia może zostać wiarygodnie zmieniona.
- Efektywność powiązania zabezpieczającego jest oceniana na bieżąco i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Zabezpieczana pozycja w ramach zabezpieczenia wartości godziwej musi być odmiennie traktowana w odniesieniu do celów prowadzenia rachunkowości oraz możliwego przeciwstawienia wynikającego z warunków dotyczących kategorii instrumentu finansowego. W terminach wyceny ujmowana kwota musi zostać skorygowana na podstawie zysku lub straty z tytułu zabezpieczanej pozycji - odpowiednio do zabezpieczanego ryzyka - i odnotowana w rachunku zysków i strat danego okresu (MSR 39.89(b)). Po dokonaniu zapisów księgowych dotyczących zabezpieczeń wszelkie korekty ujętej kwoty zabezpieczanego instrumentu finansowego, który jest wyceniany w wartości amortyzowanego kosztu, muszą zostać zamortyzowane w rachunku zysków i strat (MSR 39.92).

Instrument zabezpieczający w zabezpieczeniu przepływów pieniężnych należy również traktować odmiennie w odniesieniu do celów prowadzenia rachunkowości oraz możliwego przeciwstawienia wynikającego z warunków dotyczących kategorii instrumentu finansowego. Na dzień wyceny część zysku lub straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego, która jest określona jako efektywne zabezpieczenie, musi zostać ujęta bezpośrednio w kapitale własnym; nieefektywną część zysków lub strat należy ująć odpowiednio w ramach kategorii instrumentu zabezpieczającego (MSR 39.95, 96). Po dokonaniu zapisów księgowych dotyczących zabezpieczenia kwoty wykazane w kapitale własnym są ujmowane w rachunku zysków i strat tego samego okresu lub okresów, w których zabezpieczana

transakcja prognozowana wywiera wpływ na rachunek zysków i strat (MSR 39.100). Jeżeli zabezpieczenie powoduje jego ujęcie w aktywach lub zobowiązaniach finansowych, powiązane zyski i straty, które zostały odniesione na kapitał własny, można przeklasyfikować na zyski lub straty w tym samym okresie lub okresach, w których składnik aktywów bądź zobowiązanie finansowe miały wpływ na rachunek zysków i strat (MSR 39.97).

Jeżeli zabezpieczenie prowadzi do jego ujęcia w aktywach lub pasywach niefinansowych, można zastosować procedurę przeznaczoną dla aktywów i strat finansowych (MSR 39.98(a)) lub też usunąć z kapitału własnego powiązane zyski i straty, które zostały odniesione na kapitał, i włączyć je do początkowego kosztu nabycia lub innej wartości bilansowej składnika aktywów lub zobowiązania (MSR 39.98(b)).

Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym jest traktowane w ten sam sposób, co zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych. Zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym, które zostały odniesione bezpośrednio na kapitał własny, ujmują się w rachunku zysków i strat w momencie zbycia podmiotu zagranicznego.

2.1.5 Bieżące projekty dotyczące ekspozycji

Na początku 2005 roku przygotowane zostały różnorodne projekty dotyczące ekspozycji, mające na celu uzupełnienie MSR 39. Rozpatrywana jest możliwość wprowadzenia pewnych uproszczeń w zakresie zabezpieczenia wartości godziwej w odniesieniu do ryzyka związanego ze stopą procentową dla portfeli zabezpieczanych pozycji.

2.2 Modelowanie w SAP Treasury and Risk Management (aplikacja i konfiguracja)

2.2.1 Obszary wyceny

Papiery wartościowe i notowane instrumenty pochodne, a także transakcje OTC dotyczące rynku pieniężnego, walut, kredytów oraz derywatów mogą być modelowane w rozwiązaniu SAP Treasury and Risk Management dostępnym w ramach mySAP® ERP 2005. Funkcjonalności przedstawione w niniejszym opisie rozwiązania dostępne są w wymienionej wersji.

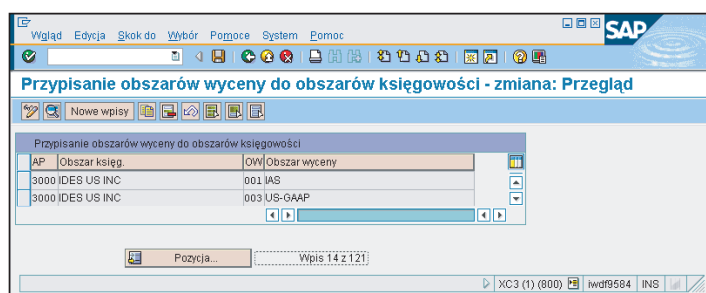
SAP Treasury and Risk Management oferuje funkcje dotyczące zarządzania pozycjami, w tym między innymi funkcje wyceny służące do obliczania zrealizowanych i niezrealizowanych zysków oraz strat. Jeden obszar wyceny lub metoda są dostarczane jako standardowa funkcjonalność rozwiązania SAP Treasury and Risk Management; dodatkowe techniki wyceny można dodać do rozwiązania za pomocą konfiguracji.

Poniżej znajdują się wyjaśnienia niektórych kluczowych pojęć wykorzystywanych w funkcjonalności Zarządzania pozycjami.

Pojęcie „pozycja” odnosi się do jednostki w rozwiązaniu, która podlega wycenie. Pozycja składa się z informacji dotyczących ilości i kwoty (komponenty pozycji), a także z procedury zarządzania pozycją. Na przykład pozycją jest transakcja rynku pieniężnego w obszarze wyceny. Procedura zarządzania pozycją opisuje, w jaki sposób pozycja jest wyceniana na dzień bilansowy, jak obsługiwane są przeksięgowania oraz w jaki sposób są kalkulowane zyski i straty z tytułu wpływów. Każda zmiana w wartości pozycji jest realizowana za pomocą przepływu. Różnorodne znaczenia przepływów są odwzorowywane za pomocą rodzajów aktualizacji.

2.2.2 Międzynarodowe Standardy Rachunkowości / Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej

Funkcje Zarządzania pozycjami można wykorzystać w celu sprostania wymogom wynikającym z Międzynarodowych Standardów Rachunkowości. Zanim jednostka gospodarcza będzie mogła zastosować obszar wyceny (metodę), należy zdefiniować obszar księgowy. Następnie można do utworzonego obszaru księgowego przypisać różne obszary wyceny, włącznie z obszarem wyceny dotyczącym MSR.

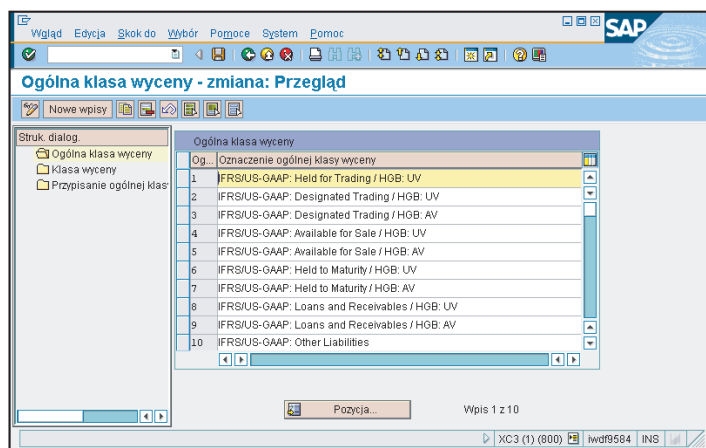

Rys. 2: Przypisanie obszarów wyceny do obszaru księgowego

2.2.2.1 Kategoryzacja i wycena

Istnieje możliwość opracowania różnych kategorii aktywów i zobowiązań finansowych za pomocą odmiennych klas wyceny. Podczas wprowadzania do rozwiązania każdy instrument finansowy jest przypisywany do ogólnej klasy wyceny. Ogólna klasa wyceny jest niezależna od obszarów wyceny i stosowana w odniesieniu do grupy instrumentów finansowych.

Następnie odbywa się definiowanie poszczególnych klas wyceny za pomocą funkcji konfiguracji, na podstawie ogólnej klasy wyceny. Z tego względu należy również za pomocą narzędzi do konfiguracji zdefiniować ważne klasy wyceny dla obszaru wyceny dotyczącego MSR (na przykład „Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży” lub „Pożyczki i należności” itd.).

Rys. 3: Definicja ogólnych klas wyceny

Za pomocą konfiguracji można określić, w jaki sposób każdy przepływ będzie oddziaływał na odpowiednią pozycję.

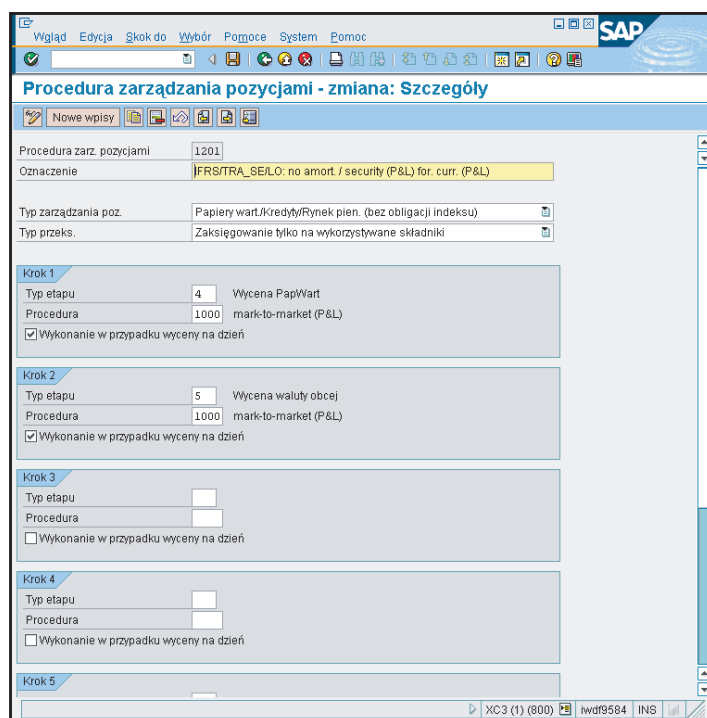
W przypadku obszaru wyceny MSR wszystkie przepływy z tytułu kosztów transakcji dotyczących aktywów, które nie są „aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy”, powinny zostać zdefiniowane jako pozycje wywierające wpływ i powinny zwiększać komponent pozycji „wartość nabycia”.

Użytkownik opracowuje różnorodne zasady wyceny za pomocą procedury zarządzania pozycją. Procedura zarządzania pozycją jest definiowana za pomocą narzędzi do konfiguracji i opisuje, poza innymi kwestiami, także sposób wyceny pozycji na dzień bilansowy.

W przypadku pozycji wycenianych w wartości amortyzowanego kosztu (na przykład pozycje w klasie wyceny „Pożyczki i należności”) niezbędne jest zdefiniowanie procedur zarządzania pozycją, które będą obejmować etapy amortyzacji oraz wycenę walut obcych. Procedury wyceny muszą zostać zdefiniowane w odniesieniu do każdego z tych etapów. W celu utworzenia procedury amortyzacji, która umożliwi obliczanie amortyzacji za pomocą metody efektywnej stopy procentowej, konieczne jest dokonanie następujących ustawień: należy ustawić rodzaj kalkulacji jako „Scientific Amortized Cost (SAC)” i określić ją jako „Netto”; następnie opcję „Z uwzględnieniem odsetek” należy ustawić na „Metoda przepływu środków pieniężnych zgodnie z MSR”. W procedurze wyceny waluty obcej należy dokonać ustawień „Dopis do wartości rynkowej/wartości bieżącej” oraz „Odpis od wartości rynkowej/wartości bieżącej”, aby wszelkie zmiany wynikające z konwersji waluty zostały poprawnie naliczone, zgodnie ze standardem MSR 21.

W odniesieniu do pozycji wycenianych w wartości godziwej, w przypadku których wyniki wyceny nie są odnotowywane w rachunku zysków i strat danego okresu (na przykład w klasie wyceny „Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu”), należy zdefiniować takie procedury zarządzania pozycją, które obejmują etapy wyceny papierów wartościowych oraz wyceny walut. Można zastosować procedurę wyceny waluty obcej przedstawioną powyżej. Jako uzupełnienie tych ustawień, opisanych już w odniesieniu do parametru „obsługującego zysk”, konieczne jest wybranie ustawienia „Bez realizacji zysków/strat” oraz wskaźnika „Rozliczanie

zysków/strat” w procedurze wyceny papierów wartościowych. Gwarantuje to, że wyniki wyceny ujęte w kapitale własnym mogą być raportowane i obsługiwane w odniesieniu do oddzielnych komponentów pozycji. Ponadto zapewnia to podstawę do zarządzania dwoma kontami jednostki: jednym dla niezrealizowanych zysków, a drugim dla niezrealizowanych strat. Jeżeli ustawienia dotyczące wyszukiwania konta zostaną należycie przeprowadzone, rozwiązanie zagwarantuje, że jedno z obu tych kont zawsze będzie wykazywało saldo równe zero.

Rys. 4: Definicja procedury zarządzania pozycją

Papiery wartościowe oraz notowane instrumenty pochodne są wyceniane w wartości godziwej na podstawie kursów walutowych, które mogą być importowane do systemu za pomocą wprowadzania danych. Zapamiętane wartości bieżące netto (NPV) są wykorzystywane w transakcjach OTC pochodzących z obszaru rynku pieniężnego, walut obcych oraz instrumentów pochodnych. Te mogą być obliczane przez rozwiązanie w oddzielnym etapie za pomocą danych rynkowych (stopy procentowe, kursy walutowe, zmienności,

Najpierw należy wprowadzić cenę utraty wartości (w przypadku papierów wartościowych) lub kwotę utraty wartości (w przypadku kredytów) w odniesieniu do pozycji, dla których utrata wartości powinna zostać zapamiętana. Ta cena/kwota przedstawia wartość docelową zmniejszenia mającego wpływ na przychód netto. Następnie wywoływana jest bieżąca kalkulacja utraty wartości.

Kalkulacja ta odbywa się w trzech etapach:

1. W odniesieniu do pozycji wykonywana jest amortyzacja, jeżeli powiązana procedura zarządzania pozycją zawiera ten etap wyceny.
2. Generowane jest wycofanie księgowania w odniesieniu do wszelkich poprzednich wyników wyceny ujętych w kapitale własnym w przypadku papierów wartościowych; następnie pozycja wygląda tak, jakby w jej przypadku nigdy nie była wykonywana wycena.
3. Generowane jest zmniejszenie wartości z zastosowaniem zapamiętanej ceny lub kwoty utraty wartości.

Zmniejszenie wartości mające wpływ na przychód netto jako wynik utraty wartości jest odnotowywane w oddzielnym komponencie pozycji. W przypadku pozycji z utratą wartości nie są następnie wykonywane żadne odpisy amortyzacyjne. Po dokonaniu transferu i wyksięgowania, a także w ramach operacji kapitałowych i wykonania praw, rozwiązanie zawsze przeprowadzi odpowiednią korektę komponentu pozycji, który opisuje zmniejszenie wartości wpływające na przychód netto jako wynik utraty wartości.

2.2.2.4 Zabezpieczanie

Rozwiązanie SAP Treasury and Risk Management oferuje funkcje zarządzania zabezpieczeniami. Zabezpieczone pozycje to ekspozycje, które stanowią oddzielną jednostkę. Ekspozycje te mogą być tworzone ręcznie (jako prognozowane transakcje, uprawdopodobnione zobowiązania, aktywa lub zobowiązania) bądź integrowane w rozwiązaniu z innymi jego częściami:

- a) Ekspozycje mogą być generowane ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania w powiązaniu z określonymi instrumentami: instrumentami stopy procentowej, depozytami terminowymi oraz bonami.
- b) Ekspozycje mogą być generowane na podstawie obiektu ryzyka, który jest wykorzystywany do zapamiętywania przepływów środków pieniężnych w celu kalkulacji

za pomocą funkcjonalności Analizatora ryzyka rynkowego - na przykład przepływów środków pieniężnych z Zarządzania środkami pieniężnymi.

- c) Ekspozycje mogą być wprowadzane ze źródeł zewnętrznych, na przykład z MS Excel lub pliku płaskiego.
- d) Podczas tworzenia transakcji walutowej lub opcji na walutę ekspozycje mogą być generowane na podstawie prognozowanej transakcji, której termin zapadalności oraz kwota odpowiadają transakcji walutowej bądź opcji na walutę do tego stopnia, że transakcja walutowa może być wykorzystana jako doskonały instrument zabezpieczający w odniesieniu do generowanej ekspozycji.

Instrumenty zabezpieczające, które są obsługiwane za pomocą funkcjonalności Zarządzania zabezpieczeniami, to:

W przypadku ryzyka walutowego

- a) Forward walutowy
- b) Zwykła opcja walutowa
- c) Opcja na średni kurs walutowy

W przypadku ryzyka stopy procentowej

- a) Transakcje typu Cap
- b) Transakcje typu Floor
- c) Transakcje FRA
- d) Swap procentowy (IRS)
- e) Swap walutowo-procentowy (CIRS) (jedna strona jest wyrażona w walucie krajowej; do zabezpieczenia zarówno ryzyka walutowego, jak i ryzyka stopy procentowej)

Rozwiązanie obsługuje następujące powiązania zabezpieczające:

- zabezpieczenia wartości godziwej (w przypadku ryzyka stopy procentowej zabezpieczanego za pomocą swapów),
- zabezpieczenia przepływów pieniężnych (w przypadku ryzyka stopy procentowej zabezpieczanego za pomocą swapów lub ryzyka walutowego zabezpieczanego za pomocą transakcji walutowych lub opcji na walutę),
- zabezpieczenia udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym (dla inwestycji netto w podmiocie zagranicznym zabezpieczane poprzez transakcje walutowe lub opcje na walutę).

W celu przeprowadzenia wstecznych testów dotyczących efektywności dostępne są różne rodzaje metody bezpośredniej kompensaty („Dollar-Offset”). Metoda ta umożliwia kalkulację zmian wartości zarówno pozycji zabezpieczanej, jak i instrumentu zabezpieczającego, a także wyrażenie wyniku kalkulacji jako wskaźnika. W celu pomiaru efektywności możliwe jest zdefiniowanie różnorodnych algorytmów.

Metoda NPV jest dostępna w odniesieniu do zabezpieczeń przepływów pieniężnych obejmujących rodzaje ryzyka walutowego zabezpieczonych za pomocą opcji na walutę. W tym przypadku jedynie zmiana w wartości zasadniczej jest uznawana jako zmiana wartości w odniesieniu do opcji.

Metoda wartości wewnętrznej może być stosowana w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych obejmujących ryzyko walutowe zabezpieczone za pomocą opcji walutowych. W tym przypadku uwzględniana jest jedynie zmiana wartości wewnętrznej jako zmiana całej wartości opcji.

Metoda przepływu środków pieniężnych może być stosowana w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych obejmujących ryzyko procentowe zabezpieczone za pomocą swapów. W tym przypadku uwzględniana jest jedynie zmienna strona transakcji swap. Rozwiązanie oblicza zmiany wartości za pomocą dyskontowanego przepływu środków pieniężnych ekspozycji i swapu.

Metoda porównawcza (Benchmark) jest dostępna w odniesieniu do zabezpieczeń wartości godziwej z uwzględnieniem ryzyka stopy procentowej zabezpieczanego za pomocą swapów. W tym przypadku rozwiązanie oblicza zmianę wartości zabezpieczanej pozycji za pomocą krzywej dochodowości, która odzwierciedla spread kredytowy podczas ustalania powiązania zabezpieczającego. Przepływ środków pieniężnych jest dyskontowany w celu obliczenia zmiany wartości dla swapu.

Metoda spot przepływu pieniężnego może zostać wykorzystana w odniesieniu do zabezpieczeń inwestycji netto za pomocą transakcji walutowych. Za pomocą tej metody rozwiązanie oblicza zmiany wartości, wykorzystując kursy walutowych transakcji spot - zarówno w przypadku inwestycji netto instrumentu podstawowego, jak i transakcji walutowych.

Jako uzupełnienie metod kompensaty bezpośredniej można zastosować metodę korelacji oraz metodę hipotetycznych instrumentów pochodnych. Metoda korelacji może być wykorzystywana w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych obejmujących ryzyko stopy procentowej zabezpieczone za pomocą swapu. W tym przypadku korelacja między referencyjną stopą procentową zabezpieczanej pozycji oraz swapem może zostać obliczona, a następnie uwzględniona w ustalaniu efektywności. Metodę hipotetycznych instrumentów pochodnych można zastosować w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych obejmujących ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko walutowe zabezpieczane za pomocą swapu lub opcji na walutę. W tym przypadku podczas obliczania efektywności zabezpieczana pozycja reprezentowana jest przez hipotetyczny instrument pochodny. Zmiany wartości obliczane są w odniesieniu do tego instrumentu pochodnego. Metoda hipotetycznych instrumentów pochodnych jest stosowana wówczas, gdy nie można bezpośrednio wycenić instrumentu podstawowego.

Scenariusze zawierające symulacyjne dane rynkowe umożliwiają perspektywne dokonywanie testów efektywności. W scenariuszu można wprowadzić dane rynkowe do analizy „Co stanie się, jeśli” w celu realizacji tzw. „Stress Tests” dotyczących strategii zabezpieczenia za pomocą symulowanych przyszłych wskaźników, krzywych dochodowości oraz zmienności. Można definiować i wykorzystywać wiele różnych scenariuszy w celu testowania wszelkich zmian zachodzących w warunkach rynkowych. Wyniki testu efektywności mają wpływ na sposób wyceny instrumentu finansowego. W rozwiązaniu nosi to nazwę „Rachunkowości zabezpieczeń”.

Za pomocą transakcji rynku pieniężnego, które odpowiadają za zabezpieczone pozycje jako część zabezpieczenia wartości godziwej, system może zrealizować etap wyceny papieru wartościowego, w zależności od efektywności transakcji zabezpieczenia. W tym celu należy ustawić parametr „Obsługa zysku i straty” w korespondującej procedurze wyceny papieru wartościowego na „Rachunkowość zabezpieczeń”. Powodem tego jest fakt, że na przykład kategoria „Pożyczki i należności” obejmuje także transakcje rynku pieniężnego. Jeżeli powiązanie zabezpieczające jest efektywne, wartość księgowa musi zostać skorygowana przez kwotę równą zyskowi lub stracie, które są odpowiednie do zabezpieczanego ryzyka. Jest to rola wyceny papieru wartościowego.

3 ZAKRES FUNKCJONALNOŚCI mySAP™ ERP FINANCIALS

W przypadku instrumentów finansowych, które kwalifikowane są jako instrumenty zabezpieczające w ramach części zabezpieczenia przepływu finansowego, wynik wyceny papieru wartościowego jest rozkładany, w zależności od efektywności transakcji zabezpieczenia, w następujący sposób:

- a) W przypadku opcji księgowanie obejmuje zmiany w wartości tymczasowej.
- b) Jeżeli instrument zabezpieczający nie jest całkowicie przypisany do transakcji zabezpieczenia, księgowanie dotyczy nieprzypisanej części zmiany wartości.
- c) W odniesieniu do każdego powiązania zabezpieczającego, które obejmuje instrument zabezpieczający, księgowanie tworzone jest dla efektywnej oraz nieefektywnej części zmiany wartości. Kwota z obliczenia efektywności równa kwocie, o którą zmiana wartości instrumentu zabezpieczającego przekracza zmianę pozycji zabezpieczanej, jest wykorzystywana jako część nieefektywna.

W tym celu należy ustawić parametr „Obsługa zysku i straty” w korespondującej procedurze wyceny papieru wartościowego na „Rachunkowość zabezpieczeń”. Wycena instrumentu podstawowego w przepływie środków pieniężnych nie ulega zmianie wówczas, gdy jest on przypisany do powiązania zabezpieczającego.

Rozwiązanie SAP Treasury and Risk Management stanowi część SAP Financials Supply Chain Management (SAP FSCM) i jest wkomponowane w mySAP ERP. Oprócz obsługi transakcji z zakresu treasury oraz regulacji MSR/MSSF, SAP FSCM umożliwia elektroniczne fakturowanie, zarządzanie roszczeniami spornymi, pobieranie składek/inkaso, zarządzanie kredytami i środkami pieniężnymi oraz tzw. „Inhouse banking”.

Szczegółowe informacje o SAP Treasury and Risk Management, SAP FSCM lub mySAP ERP znajdują się na stronie internetowej firmy SAP: www.sap.com/solutions

SAP Polska Sp. z o.o.

ul. Domaniewska 41

02-672 Warszawa

tel.: (022) 541 66 06

faks: (022) 541 66 07

www.sap.pl